

عنوان مقاله:

تحلیل تطبیقی موانع گذار به دموکراسی در خاورمیانه

محل انتشار:

فصلنامه علوم اجتماعی، دوره 24، شماره 78 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 49

نویسنده:

علیرضا بی زبان - دانشجوی دکتری جامعه شناسی، دانشگاه شهید بهشتی

خلاصه مقاله:

مساله نوشتار حاضر گذار به دموکراسی در خاورمیانه است. هدف این نوشتار ارائه پاسخی به این پرسش است که چرا جنبش های انقلابی گسترده در منطقه خاورمیانه که با هدف حاکمیت قانون، آزادی های سیاسی و اجتماعی و دستیابی به سطح بالایی از رفاه اجتماعی- اقتصادی و رفع تبعیض و نابرابری شکل و بسط یافت، نه تنها گذار دموکراتیک به معنای استقرار فرآیندها و رویه های جدید دموکراسی و تعمیق آن را در پی نداشت، بلکه به شکست (اصلاحات سیاسی صوری یا بازتولید نوعی اقتدارگرایی با صورتبندی جدید) منجر شد در مقام یافتن راه حل تئوریک مساله، تئوری های مربوط فرایند گذار دموکراسی- در دو سطح کلان (توسعه اقتصادی- اجتماعی، فرهنگ سیاسی، جامعه مدنی و وابستگی دولت به منابع رانتی)، و خرد (مصالحه پذیری نخبگان سیاسی و اجتماعی و مقبولیت دموکراسی در نزد توده های اجتماعی) - مورد بررسی قرار گرفت. جهت یافتن راه حل تجربی مساله و آزمون شروط علی نیز، از روش تطبیقی کمی (توصیف کمی شاخص های شروط علی) و کیفی (تبیین مبتنی بر حضور و عدم حضور شروط علی) استفاده شد. نتایج تحقیق برای موردهای مصر، لیبی، یمن و سوریه نشان می دهد که جامعه مدنی ضعیف، حاکمیت فرهنگ سیاسی خودسالار و توسعه نیافتگی اقتصادی و همچنین مصالحه ناپذیری نخبگان سیاسی از مهم ترین موانع در دو سطح کلان و خرد برای گذار به دموکراسی در این جوامع بوده است. علاوه بر این نتایج تحلیل تطبیقی کیفی (بولی محور) نشان می دهد که اتکا دولت به درآمدهای رانتی، جامعه مدنی ضعیف، وجود فرهنگ سیاسی غیر دموکراتیک و خودسالار و مصالحه ناپذیری نخبگان و فقدان مقبولیت دموکراسی برای مورد بحرین شرط لازم و توسعه نیافتگی اقتصادی- اجتماعی نه شرط لازم و نه کافی برای عدم گذار به دموکراسی است.

کلمات کلیدی:

دموکراسی، گذار دموکراتیک، خاورمیانه، بازتولید اقتدارگرایی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/887782>

